

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka (przewodniczący)

SSN Beata Janiszewska

SSN Marcin Krajewski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa [...] Przedsiębiorstwa [...] S.A. w W.

przeciwko W. P. i Z. P.

o ustalenie

oraz z powództwa wzajemnego W. P. i Z. P.

przeciwko [...] Przedsiębiorstwu [...] S.A. w W.

o nakazanie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 stycznia 2022 r.,

zażalenia pozwanych (powodów wzajemnych)

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 30 sierpnia 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 30 sierpnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił skargę kasacyjną pozwanych (powodów wzajemnych) W. P. i Z. P. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 9 lipca 2020 r.

Sąd Apelacyjny wskazał, że zarządzeniem z 10 listopada 2020 r. pełnomocnik pozwanych (powodów wzajemnych) r. pr. M. K. została wezwana do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej przez złożenie pełnomocnictwa

procesowego obejmującego postępowanie przed Sądem Najwyższym, pod rygorem odrzucenia skargi. W odpowiedzi na to wezwanie przedłożony został wierzytelny odpis pełnomocnictwa datowanego na 1 października 2020 r., podpisanego przez W. P. i Z. P., upoważniający r. pr. M. K. „do złożenia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego w Warszawie po wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] sygn. akt Wydział I Cywilny I ACa [...]”.

Postanowieniem z 7 maja 2021 r. Sąd Najwyższy zwrócił skargę kasacyjną Sądowi Apelacyjnemu w celu podjęcia niezbędnych czynności zmierzających do zobowiązania pełnomocnika pozwanych, aby wykazał swoje umocowanie pełnomocnictwem spełniającym wymagania określone w art. 87¹ § 1 k.p.c. Odpis tego postanowienia przesłano r. pr. M.K., ponownie wzywając ją do usunięcia braków formalnych skargi kasacyjnej przez wykazanie umocowania do występowania w postępowaniu kasacyjnym w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej. W odpowiedzi r. pr. M. K. ponownie przedłożyła pełnomocnictwo z 1 października 2020 r.

Następnie wezwano każdego z pozwanych do złożenia w terminie 7 dni pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika do reprezentowania pozwanych w postępowaniu kasacyjnym przed Sądem Najwyższym, pod rygorem odrzucenia skargi. W odpowiedzi pozwani oświadczyli, że oryginał pełnomocnictwa został złożony w Kancelarii Prawnej s.c. Radcowie Prawni B. J., M. K. Jednocześnie oświadczyli: „chcielibyśmy, żeby radca prawny Pani M. K. złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] I Wydział Cywilny oraz reprezentowała Nas przed Sądem Najwyższym [...]”. W kolejnym piśmie r. pr. M. K. złożyła oryginał pełnomocnictwa z 1 października 2020 r.

Uzasadniając odrzucenie skargi, Sąd Apelacyjny wskazał, że przedłożone pełnomocnictwo obejmuje wyłącznie złożenie skargi kasacyjnej i nie stanowi pełnomocnictwa procesowego spełniającego wymogi z art. 87¹ § 1 k.p.c. Z jego treści nie wynika bowiem umocowanie r. pr. M. K. do podejmowania czynności przed Sądem Najwyższym.

Zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego wnieśli pozwani (powodowie wzajemni), którzy zarzucili naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c., art. 398⁴ k.p.c., art. 130 §

1 k.p.c. oraz art. 87¹ § 1 k.p.c. Na tej podstawie skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie strona powodowa (pozwana wzajemnie) wniosła o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, a w sprawach własności intelektualnej także przez rzeczników patentowych. Przymus adwokacko-radcowski oznacza, że strona nie może osobiście dokonywać czynności procesowych przed Sądem Najwyższym z zastrzeżeniem wskazanych w ustawie wyjątków (zob. m.in. art. 87¹ § 2 i 3 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. w zakresie dotyczącym cofnięcia skargi kasacyjnej). Wprowadzenie przymusu adwokacko-radcowskiego było podyktowane wysokim stopniem sformalizowania skargi kasacyjnej jako kwalifikowanego pisma procesowego, a także specyfiką kognicji Sądu Najwyższego, który jest sądem prawa, a nie sądem faktu.

Umocowanie zawodowego pełnomocnika do zastępowania strony w postępowaniu kasacyjnym może mieć różny zakres (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2010 r., I CZ 144/10) i przyjąć należy, że znajduje tutaj zastosowanie art. 88 k.p.c. Umocowanie takie może mieć charakter ogólny i obejmować wszelkie czynności związane z zainicjowaniem postępowania kasacyjnego oraz jego dalszym przebiegiem, a może ograniczać się jedynie do niektórych z nich, jak np. do samego wniesienia skargi kasacyjnej albo reprezentowania strony na konkretnym posiedzeniu w toku postępowania kasacyjnego. Strona, w której imieniu wniesiona została skarga kasacyjna, nie ma obowiązku podejmowania dalszych czynności w postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Co więcej, w toku postępowania kasacyjnego strona może zmodyfikować zakres pierwotnie udzielonego pełnomocnictwa; może także wypowiedzieć pełnomocnictwo i umocować kolejnego profesjonalnego pełnomocnika albo zrezygnować z powołania takiego pełnomocnika.

Wbrew wnioskowi, który pośrednio wynika z zaskarżonego postanowienia, obowiązek zastępstwa strony przez profesjonalnego pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, który wynika z art. 87¹ § 1 k.p.c., nie może być rozumiany w ten sposób, że przez cały czas trwania tego postępowania powinno pozostawać w mocy pełnomocnictwo udzielone adwokatowi lub radcy prawnemu. Taka interpretacja prowadziłaby do niemożliwych do zaakceptowania konsekwencji, gdyż oznaczałaby np., że w razie wypowiedzenia pełnomocnictwa przez pełnomocnika albo w razie jego śmierci w toku postępowania kasacyjnego i nieustanowienia nowego pełnomocnika profesjonalnego, postępowanie należałoby umorzyć, względnie odrzucić skargę kasacyjną. Rzeczywisty sens wskazanego przepisu jest jedynie taki, że z zastrzeżeniem wskazanych powyżej wyjątków wszelkie czynności w postępowaniu kasacyjnym muszą być podejmowane za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika.

Sporządzenie i podpisanie oraz wniesienie skargi kasacyjnej stanowi czynność procesową inicjującą postępowanie kasacyjne podejmowaną jeszcze przed sądem niższej instancji w rozumieniu art. 87¹ § 1 zd. 2 k.p.c. i niewątpliwie może zostać dokonane tylko przez adwokata lub radcę prawnego. Ocena zakresu, czasu trwania i skutków jego umocowania następuje według treści pełnomocnictwa, a więc przy zastosowaniu dyrektyw językowo-logicznych oraz przepisów prawa cywilnego, w tym w szczególności zasad dotyczących wykładni oświadczeń woli (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2017 r., IV CZ 105/16). Zakres kompetencji sądu drugiej instancji w odniesieniu do etapu postępowania łączącego się z zaskarżeniem orzeczenia tego sądu skargą kasacyjną obejmuje badanie skuteczności wniesienia tego środka prawnego, w tym to, czy sporządził go i wniósł podmiot posiadający zdolność postulacyjną do dokonania tej czynności procesowej. Nie należy do tego zakresu ocena, czy udzielone pełnomocnictwo uprawnia do działania w imieniu mocodawcy na dalszych etapach postępowania kasacyjnego (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2010 r., I CZ 144/10). W związku z tym wszelkie rozważania na ten temat zawarte w treści zażalenia należy uznać za przedwczesne. Ewentualny brak umocowania zawodowego pełnomocnika do udziału w rozprawie kasacyjnej oraz do dokonywania innych czynności

następujących po złożeniu skargi kasacyjnej nie wpływa *per se* na prawidłowość wniesienia skargi jako aktu inicjującego postępowanie kasacyjne.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.